

Povelja o ljudskim i građanskim pravima Nacionalne skupštine Francuske

(26.08.1789.)

"Pošto su poslanici francuskog naroda, okupljeni u Nacionalnoj skupštini, spoznali da su neznanje, zaboravljanje i nepoštovanje ljudskih prava jedini uzroci javne nesreće i propasti vlada, odlučili su se da prirodna, neotuđiva i sveta prava čoveka definišu u jednoj svečanoj Povelji, da bi ona (Povelja) svim članovima društva stalno bila pred očima i neprekidno ih podsećala na njihova prava i obaveze; da bi se delovanje zakonodavne i izvršne vlasti u svakom momentu moglo uporediti sa konačnom svrhom svakog političkog uređenja i da bi se samim tim više poštovalo; da bi se prava građanina zasnovana na jednostavnim i neospornim načelima uvek mogla upravljati prema održanju Ustava i opštem dobru.

Kao posledicu toga Nacionalna skupština sada prepoznaje i proglašava sledeća ljudska i građanska prava pod zaštitom Svevišnjeg:

1. Ljudi jesu i nakon svog rođenja ostaju slobodni i jednakopravni. Društvene razlike smeju biti obrazložene samo u smislu opšte koristi.
2. Cilj svakog političkog udruženja je održanje prirodnih i neotuđivih ljudskih prava. Ova prava su sloboda, privatna svojina, sigurnost i otpor ugnjetavanju.
3. Poreklo svakog suvereniteta počiva u naciji. Nijedno telo, niti individua ne može koristiti vlast koja ne potiče od njih samih.
4. Sloboda se sastoji u tome da svako može činiti sve što ne šteti nekom drugom. Tako ostvarivanje prirodnih prava svakog čoveka ima za granicu samo osiguranje jednakih prava i za ostale članove društva. Ove granice mogu određenje samo zakonom.
5. Samo zakon ima pravo da zabrani delovanja koja su štetna za društvo. Sve što nije zabranjeno zakonom ne može biti ni sprečeno, i niko ne može biti prisiljen da učini nešto što zakon ne nalaže.
6. Zakon je izraz opšte volje. Svi građani imaju pravo da učestvuju lično, ili preko svojih predstavnika, u njegovom donošenju. On mora biti isti za sve, bilo da štiti, bilo da kažnjava. Pošto su svi građani jednaki pred njim, podjednako su im dostupna, prema njihovoj sposobnosti, sva dostojanstva, mesta i javne službe, bez obzira na bilo kakvu razliku osim one koja se tiče njihovih vrlina i njihovih talenata.
7. Svaki čovek može biti optužen, uhapšen i zatvoren, ali samo u slučajevima određenim zakonom i u formama koje on propisuje. Oni koji samovoljno izdaju, izvršavaju ili daju na izvršavanje neke naredbe, treba da budu kažnjeni. Ipak, svaki građanin koji po slovu zakona bude pozvan na sud ili uhapšen, smesta se mora tome povinovati. Ukoliko to odbije, on može biti kažnjen.
8. Zakon treba da odredi samo one kazne koje su očigledno neophodne. Niko ne može biti kažnjen po osnovu zakona koji nije usvojen, objavljen i zakonski primenjiv pre počinjenog dela.

9. Pošto je svaki čovek nevin dok mu se ne dokaže krivica, mora se paziti da se pri njegovom hapšenju, ukoliko se smatra da je ono neophodno, izbegne svaka nepotrebna grubost.
10. Niko ne sme biti uznemiravan zbog svog mišljenja ili zbog njemu svojstvene religije, sve dok njegovo izjašnjavanje ne ometa zakonom određeni javni red i mir.
11. Slobodno izražavanje mišljenja je jedno od najvrednijih ljudskih prava. Dakle, svaki čovek može slobodno pisati, govoriti i štampati svoja dela pod odgovornošću da ne zloupotrebljava ovu slobodu u slučajevima određenim zakonom.
12. Osiguranje ljudskih i građanskih prava zahteva prisustvo oružanih snaga. Ove snage bivaju, dakle, angažovane u cilju dobrostanja svih, a ne u cilju ostvarivanja posebne koristi onih kojima je povereno zapovedanje istim.
13. Za izdržavanje javne sile, i za troškove uprave, neophodan je zajednički doprinos: on mora biti podjednako raspodeljen među svim građanima, prema njihovim mogućnostima.
14. Svi građani imaju pravo da direktno ili putem svojih poslanika određuju potrebnost javnih dažbina, da ih odobre, da preispitaju njihovo korišćenje, te da odrede njihovu visinu, plaćanje i dužinu plaćanja.
15. Zajednica ima pravo da od svakog javnog službenika zatraži izveštaj o njegovom radu.
16. Društvo u kojem prava nisu zagarantovana i gde ne postoji podela vlasti nema Ustava.
17. S obzirom na to da je privatna svojina nepovredivo i sveto pravo, ona nikome ne može biti oduzeta, osim ako za to ne postoji očigledna zakonski regulisana javna potreba ili pod uslovom pravednog i već ranije određenog obeštećenja."